

на българитѣ. Да спаси поне живота си, населението се разбѣгвало, скривало се изъ гжститѣ гори и въ непристѣпнитѣ долини по Балкана, а селата оставали плячка на грабителитѣ. Българскитѣ села между Дунава и Стара планина бивали много често разграбвани и изгаряни. Но злочестото население не можело дълго да стои въ планинитѣ, защото тамъ било тѣсно и нѣмало земи за обработване. Щомъ опасността поотслабвала, то изпѣплювало пакъ въ полето, съграждало си хижи и започвало да оре и сѣе земята. Но тѣкмо що се посѣвземало малко съ храни и добитѣкъ, ето че пакъ грабителитѣ налитали.

Не било спокойно и населението въ Македония и Поморавия. Нормани дошли откъмъ Италия, превзели Драчъ, Солунъ, Съръ и навлѣзли да грабятъ българскитѣ села по Вардаръ и Родопитѣ. Въ западна България маджаритѣ свързали съюзъ съ сърбитѣ, та и тѣ притѣснявали народа въ Бѣлградъ, Браничево, Нишъ, и дори Видинъ и София.

Така българскитѣ народъ билъ изложенъ на беди отъ всѣка страна. За него нѣмало бѣлъ день. Презъ земитѣ му минали кръстоносци, та и тѣ по пжтя ограбвали всичко, каквото намѣрѣли. Изъ България се населили печенеги и кумани, които се хранѣли на готово отъ българитѣ.

Въ такова окаяно положение народътъ прекаралъ 168 години. Въ неговитѣ срѣди е имало винаги храбри мжже и жени. Тѣ едва понасяли робството. Свободниятъ животъ имъ билъ милъ, но нѣмало, кой да ги поведе. И да ги поведе не глупаво, за да пострада повече народътъ, но умно и сигурно за достигане сполука. Най-сетне и това време дошло.